

Upravništvo: Ljubljana, Knaflejeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno 25.— Din, za inozemstvo 40.— Din.

Uredništvo: Ljubljana: Knaflejeva ulica 5. Telefon št. 3122 3123 3124 3125 in 3126.

Brez varnosti ni razorožitve

Velik Briandov govor v Ženevi — Francija si želi sporazuma z Nemčijo — Vzroki gospodarske krize

Ženeva, 11. sept. č. Današnja plenarna seja Društva narodov je bila izredno dobro obiskana, ker je bil napovedan Briandov govor.

Nato je vstal zunanji minister Briand ter pričel svoj veliki govor. Med drugim je med največjo tišino izjavil: »Včasih se je zdelo, da se bo Društvo narodov omajalo.

Ni preteklo dolgo, ko so se oči sveta uprle v Društvo narodov. Vsi so pričakovali od njega pomoč. Toda Društvo narodov nima v tem pogledu drugih sredstev kakor onih, ki mu jih dajejo na razpolago narodi.

Kadar gre za splošne interese posameznih držav, je treba pri tem tudi upoštevati, da smo državljani ene in iste zemeljske krogle in da tvorimo mednarodno skupnost.

Lord Robert Cecil je s polno pravico nastopil proti misli, kakor da bi imela Velika Britanija interes na tem, da se vzdrži stalno nerazpoloženje med Francijo in Nemčijo.

Po katastrofalnem potopu na Kitajskem

Strašni prizori v poplavljenem ozemlju — Stotisoči umirajo od lakote in za kužnimi boleznimi

Hankau, 11. septembra. d. Sele zdaj je mogoče pregledati katastrofalni položaj po velikih poplavih.

Vodovje Velike reke (Jancokiang) in njegovih pritokov je že davno preseglo stanje zadnje poplavne katastrofe l. 1870. Nezaslišane vodne mase se zlivajo na kitajske in evropske predele Hankava.

V ruski, francoski in angleški naselbini so skušali zaustaviti prodirajočo vodo z vrečami, ki so bile napolnjene s peskom in fižolom. Pred velikimi trgovinami se ustavljajo povodni parniki, na katere rešujejo zadnje ostanke uporabnega blaga vsaj iz višjih nadstropij.

Strahofen ciklon v Srednji Ameriki

New York, 11. septembra. g. Vse Srednje Ameriko je danes obiskal silen vihar, ki je po zadnjih vesteh zahteval 400 do 500 smrtnih žrtev.

Prve vesti so prispеле v New York brezničnim potom po ovinkih. Tudi na Portoriki je silen ciklon povzročil ogromna opustošenja, pri čemer je bilo tudi mnogo ljudi ubitih in ranjenih.

je Anglija potrdila to celo s svojim podpisom. Lord Robert Cecil je mogel tembolj nastopiti za to zbliznanje, ker je vsem državljanom jasno, da se more izvesti samo po Društvu narodov.

Nato je govoril o vprašanju, ki izredno zanima Društvo narodov in ves mednarodni svet, to je o razorožitvi in konferenci za razorožitve, ki se bo sestala 2. februarja 1932. v Ženevi s ciljem, da pride do čim prejšnjega in čim večjega znižanja in omejitve oboroževanja.

Francija je pripravila svoje pozicije. Podpisala je klavzulo o arbitraži in generalno konvencijo o pristupu k splošnemu reševanju sporov potom arbitraže. Upam, da bodo sledile temu tudi vse ostale države.

Skupščina Društva narodov je navdušeno sprejela Briandov govor. Le Nemci so ostali dokaj rezervirani, češ da je bil Briandov govor mnogo bolj retoričen nego političen ter da je Briand na dokaj diplomatičen, a dovolj razumljiv način naglasil francosko tezo: Brez varnosti ni razorožitve.

Sto ljudi je utonilo in umrlo od gladu, ne ve nihče povedati. Gotovo je, da gre za sto tisoče, kajti tudi kolera in legar zahtevata povsod žrtev. Ponoči je vse mesto v temi, ker elektrarna ne deluje. Rešilna dela so zavoljo tega silno otežkočena.

Koliko ljudi je utonilo in umrlo od gladu, ne ve nihče povedati. Gotovo je, da gre za sto tisoče, kajti tudi kolera in legar zahtevata povsod žrtev. Ponoči je vse mesto v temi, ker elektrarna ne deluje.

Komur je ostalo nekoliko dolarjev, beži z rečnimi parniki, ki so nevarno natlačeni z ljudmi, do letovišča Kulinga, ki je tudi približaljšče vseh inostrancev. Družinski očetje ostanejo večinoma doma, da rešijo svoje premično imetje in ga pošljejo za družino.

Stavilo ljudi brez strehe gre v tisoče. Za prvo pomoč je bilo pozvano prebivalstvo, ki ni bilo oškodovano, in pa vojska ter pomožni oddelki Rdečega križa. Samo v mestu Bellize je 16.000 prebivalcev brez strehe.

Stavilo ljudi brez strehe gre v tisoče. Za prvo pomoč je bilo pozvano prebivalstvo, ki ni bilo oškodovano, in pa vojska ter pomožni oddelki Rdečega križa. Samo v mestu Bellize je 16.000 prebivalcev brez strehe.

VOLILNI ZAKON

Kandidatne liste so enotne za vso državo — Glasovanje je javno — Večm-ska lista dobi dve tretjini mandatov — Naša banovina voli 25 poslancev

Beograd, 12. septembra. M. Današnje »Službene Novine« objavljajo zakon o volitvah narodnih poslancev v Narodno skupščino. Glavne določbe zakona so:

Volitve se vrše za štiriletno dobo. Ako se Narodna skupščina razpusti pred potekom tega štiriletnega roka, mora ukaz o njenem razpustu vsebovati tudi naredbi o razpisu novih volitev, ki se morajo izvršiti najkasneje v treh mesecih, a nova Narodna skupščina se mora sklicati v štirih mesecih.

Volitve so po vsej državi na isti dan in sicer na nedeljo. Voli se s splošnim, direktnim in javnim glasovanjem. Številno mandatov narodnih poslancev znaša tri za upravno področje Beograda, Zemuna in Pančeva, za posamezne banovine pa sorazmerno s številom prebivalstva, in sicer dobi državna banovina 25, savska 58, primorska 20, drinska 37, vrbska 22, zetska 20, dunavska 51, moravska 32, vardarska pa 37 mandatov.

To število mandatov se porazdeli v posameznih banovinah na upravne srece in na mesto, kjer je sedež banovine, ako ima nad 50.000 prebivalcev. Na mesta z nad 100.000 prebivalcev odpade dva mandata.

Skupnemu številu poslancev se doda še toliko poslancev, kolikor je nosilec državnih list, ki so prejele nad 50 tisoč glasov v vsej državi.

Kandidatne liste so enotne za vso državo. Na eno izmed državnih list se mora vezati vsak sreski ali mestni kandidat.

Nosilca državne kandidatne liste predlaga po 60 upravičenih volilcev iz vsakega sresa vse države. Na tega nosilca se vežejo sreski kandidati, ki jih je lahko v istem srezu tudi več z iste kandidatne liste. Ti sreski kandidati prijavijo svojo kandidaturo pri sreskem sodišču, ako jih predlaga najmanj 200 upravičenih volilcev istega sresa.

Macdonald zagovarja vladne predloge

Uvedbo štednje so diktirale nacionalne in življenjske potrebe — Ugovori opozicije

London, 11. septembra. s. Ministrski predsednik Macdonald je na dopoldanski sednici spodbudil zbornice pred polno zasedenost dvorano predlagal, da se osnutek za sanacijo državnih financ sprejme v drugem čitanju.

Ekspozice ministrskega predsednika je zbornica, razen na dveh ali treh mestih, kjer je nekoliko ugovarjala opozicija, v splošnem sprejela mirno. Za njim je govoril bivši notranji minister Clynnes, ki je skušal utemeljevati odklonitev tega zakonskega osnutka.

Reševanje gospodarske krize v Rumuniji

Sklicati nameravajo velik kronski svet, ki naj določi smernice, obvezne za vse rumunske vlade

Bukarešta, 11. septembra. d. Pred par dnevi je objavil »Cuventul« vest, da se bo še pred zasedenjem parlamenta sestal kronski svet, na katerem bodo razpravljali o potrebnih ukrepih za rešitev gospodarske krize v Rumuniji.

Kronski svet se bo bavil z vsemi vprašanji, ki se tičejo gospodarske krize, ter postavil smernice za gospodarsko sanacijo. Kronskega sveta se bodo udeležili vsi člani vlade, dalje bivši finančni in trgovinski ministri, predsedniki vseh strank, sedanji in bivši guvernerji Narodne banke, tako da bodo predstavljali sklepi tega sveta sporazum vseh skupin javnega življenja.

Bukarešta, 11. septembra. č. Erdeljska skupina narodno-zaradiščne stranke, je izdala sinoči komuniké, ki je izzval v vseh političnih krogih ogromno senzacijo. Komuniké ugotavlja, da so postale razmere v Erdelju zopet tako kritične, kakor so bile leta 1928, ko se je vršila znana skupščina narodno-zaradiščne stranke v Albi Juliji.

Obenem morajo predložiti potrdilo, da je nosilec državne kandidatne liste, na katero se vežejo, pristal na njihovo kandidaturo.

Državna kandidatna lista mora imeti najmanj po enega kandidata za vsak srez in vsako banovinsko središče, ki voli enega poslanca, odtodno za Zagreb dva, za Beograd tri.

Najdalje 25 dni pred volitvami je treba državno kandidatno listo izročiti kasacijskemu sodišču v Beogradu v potrditev.

Najvišja volilna instanca je glavni volilni odbor, v katerem so tudi zastopniki državnih kandidatnih list.

Glasovanje se vrši po voliščih, ki so praviloma v vsaki občini. V večjih krajih je lahko več volišč, lahko pa se tudi več manjših občin združi v eno volišče, ako nimajo skupno nad 800 volilcev.

Številno glasov za posamezne državne liste se določijo tako, da se na podlagi volilnih izidov ugotovi skupno število glasov, oddanih za vse kandidate, ki so se vezali z nosilcem dotične državne liste.

Nosilec one državne kandidatne liste, ki je na ta način dosegla relativno večino in nosilci onih državnih kandidatnih list, ki so dosegle nad 50.000 glasov, se smatrajo za izvoljene. Kandidati z liste za upravno področje Beograda, ki je bila zvezana z državno listo z največjim številom glasov, so vsi izvoljeni za narodne poslance. Isto velja za oba mandata v Zagrebu.

Nato se dodelita državni kandidatni listi z največjim številom glasov v vsej državi dve tretjini skupnega števila narodnih poslancev, to je od števila, ki pade na vse banovine. Ti dve tretjini mandatov se porazdelita na posamezne banovine v razmerju s številom, ki jim gre, in sicer odpade na dravsko banovino 16 mandatov, na savsko 39, na vrbsko 14, na primorsko 13, na drinsko 25, na zetsko 13, na dunavsko 35, na moravsko 21, na vardarsko 24.

Volilni imeniki v Beogradu

Beograd, 11. septembra. č. Delo na sestavi volilnih imenikov se vrši z največjo naglico. Po mnenju merodajnih krogov bodo volilni imeniki v Beogradu sestavljeni že do 15. t. m. in predloženi sodišču.

Po splošni cenitvi bo samo v Beogradu brez Zemuna in Pančeva okrog 40.000 volilcev, dočim jih je bilo pri zadnjih volitvah leta 1927 skupno 31.577.

Zahvalna svečanost na grobu zemunskih žrtev

Beograd, 11. septembra. n. Danes se je vršil 40 dneveni parastos za žrtvami zločinskega atentata na vlak pri Zemunu. Svečanosti so prisostvovali tudi profesor Brunetti in njegovi dve hčerki, dasiravno sta še obe zelo slabi in še vedno v povojih. Na grobu malega Miloslava, ki je postal žrtev tega zločina, je govoril učence I. razreda gimnazije Dragomir Jovanović. Njegov govor je vse prisotne, zlasti tudi prof. Brunettija ganil do solz. Svečanosti je prisostvovalo mnogo občinstva ter zastopniki raznih društev.

Seja ministrskega sveta

Beograd, 11. sept. AA. Danes od 11.30 do 13.10 je bila pod predsedstvom predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev generala Petra Živkovića seja ministrskega sveta. Na seji so razpravljali o tekočih zadevah.

Zmagovalec v tekmi vojaških letal

Sarajevo, 11. septembra. n. Včeraj popoldne so priredili v Rajlovcu svečan sprejem zmagovalca v letalski tekmi za kraljev pokal. Prispela sta polkovnik pilot Ivan Mrak ter poročnik izvidnik Mandrašević, ki sta dosegla izredno lep uspeh v tekmi vojaških letal. K pozdravu je se zbral vse 2. zrakoplovni polk, ki mu pripada kapetan Mrak. Letalci so dosegli v tej tekmi povprečno brzino 201 km na uro, maksimalno brzino pa 230 km.

Podpora za konjerejo

Beograd, 11. sept. AA. Dunavskemu kolu jahačev »Knez Mihajlo« v Beogradu je minister za kmetijstvo podelil podporo 25.000 Din iz državnega poljedelskega zaklada tega ministristva.

Konferenca o industrijski statistiki

Beograd, 11. sept. AA. Na predlog centralne industrijskih korporacij bo 15. t. m. v Beogradu konferenca zastopnikov gospodarskih ustanov iz vse države. Na konferenci bodo sestavili načrt o vodstvu industrijske statistike.

Karambol tramvaja z avtobusom

Beograd, 11. septembra. p. Danes popoldne sta na vogalu ulice Knežine Zorke in ulice Cara Nikola II. trčila tramvaj in avtobus. Pri trčenju je bil sofer avtobusa Marko Martinač hudo ranjen, dočim je dobi neki potnik tramvaja lažje poškodbe. Avtobus in tramvaj sta precej poškodovana. Lahko bi bilo prišlo do hude katastrofe, ako ne bi sofer še v zadnjem trenutku zaokrenil avtobusa in tako zmanjšal udarca.

Radikalni predlogi za štednjo v Nemčiji

Berlin, 11. septembra. g. Zveza državnih uradnikov na Pruskem je danes objavila vsebino zasilne uredbe za sanacijo pruskih financ. Med drugimi je namerava redukcija 10.000 učiteljskih mest na osnovnih in višjih šolah. Docela nova je določba, po kateri se more državnim uradnikom in tudi nameščencem v privatnih službah odpovedati polmesečno, izvzete so samo kolektivne pogodbe. Uradniško napredovanje je ustavljeno za eno leto. Rodbinske doklade se občutno znižane, doklade za otroke pa so sploh ukinjene. Službena doba za državne uradnike se podaljša za deset let, obenem se začasno za dobo enega leta ustavi vsako novo sprejemanje v državno službo. Z uredbo so maksimirani tudi dohodki županov. Berlinski župan ne sme imeti več kakor 30.000 mark letne plače. V mesetih, ki imajo do enega milijona prebivalcev, pa sme znašati županova plača največ 27.000 mark letno. Vse reprezentacijske doklade se znižajo za polovico.

Nove sovjetske nade

Varšava, 10. septembra.

Pozornost boljševičkih političnih krogov je zadnje dni posvećena izključno ženevskemu zasjedanju Društva narodov. Sovjet narodnih komisarjev je razpravljaj o poročilu Litvinova, sovjetskega zastopnika v Ženevi, v katerem slednji zahteva temeljito spremembo boljševičke politike namram Evrope. Litvinov poroča, da je položaj v raznih evropskih državah tako zamočan, da so hudi neredi in zmešnjave nezogibne ter smatra, da naj Moskva sedaj stedi svoja sredstva in svoje moči ter naj prepusti vse nadaljnemu razvoju. Kakor že tolikokrat, tako so tudi to pot v Moskvi zelo optimistični ter se nadejajo svetovne revolucije, ki bo izbruhnila brez soodelovanja Rusije. »Za nas dela čas,« je končal Litvinov svoje poročilo.

Kakor pa se čuje iz krogov, ki stoje blizu moskovskim močnikom, Litvinov s svojim ekspozicijem ni imel sreče in boljševička vlada je zelo hladno vzela na znanje njegova rožnata izvajanja. Vzrok temu je, ker so komisarji sami razdvojeni v miselnju o politiki, ki naj jo sovjeti izvajajo namram Evrope. Večina je mnenja, da bi v sedanjem momentu ne bilo oportuno, ako pride v Evropi do kakih zmešnjav, ki bi zahtevale aktivno udeležbo Rusije. Sovjetska gospodarska in notranjopolitična ureditev vsi ne tako krepka, da bi se Moskva lahko spuščala v kake zunanje avanture. Manjši del narodnih komisarjev, ki trdno verjame v svetovno revolucijo pa je mnenja, da boljševičem kot pokret mas ne sme in ne more čakati. Zato Litvinov ni ustregel s svojo sliko evropskih političnih razmer niti enim niti drugim. Vsi mu očitajo, da stoji močno pod vplivom informacij svojih soodelavcev v Evropi, kojih poročila pa so se že čisto izkazala kot nezanesljiva. Temu nasproti pa je Stalin sam odobril poročilo zunanega komisarja, mu izrazil zaupanje ter se pridružil njegovemu mnenju, da je treba pustiti stvari, da dozore.

Sovjetska javnost tudi živahno komentira dogodke v Angliji. V moskovski »Pravdi« je izšel članek, ki ga pripisujejo Stalinu in opisuje sedanje težko gospodarsko stanje izključno le laburistov. Članek je mnenja, da nobena nova vlada ne bo mogla popraviti gospodarstva in da bodo vsi ukrepi prinesli le začasno zboljšanje. Od takega položaja si Stalin obeta velikih koristi za angleško komunistično stranko, ki bo po njegovem mnenju postopoma zavzela sedanje pozicije laburistov. Ta mečno naivna ocena angleškega položaja v javnosti ni dosegla priznanja; ker pa vse pripisuje članek Stalinu, je jasno, da ni ugovora zoper izvajanja človeka, ki ni nikoli živel na zapadu in presoja tamošnje življenje popolnoma z ruskega vidika.

Vsa pozornost sovjetske vlade velja še

vedno gospodarskim vprašanjem, osobito, odkar so izčrpani krediti Nemčije. Kako znano, je Nemčija na temelju berlinskega dogovora zaključila s sovjeti dobavo raznega materiala v vrednosti 300 milijonov mark. Ker so ti krediti porabljeni, so sovjeti zašli v strahovito zagato ter so bili primorani seči po drugih virih. Njihovo berlinsko zastopništvo se pogaja z nekim nemškim koncernom za nadaljevanje dobav in ta koncern je nedavno prejel od nemške državne banke 150 milijonov mark, ki bodo v celoti porabljeni za dobavo Rusiji. Ta pomoč bi sovjetom omogočila izvršitev petletnega načrta, vendar pa je odvisna od finančne pomoči, ki jo Nemčija pričakuje od Francije.

Obnova trgovinskih odnosov pa se sovjetom ne obeta samo iz Nemčije. V francoskem trgovinskem ministru se je prošle dni javilo odposlanstvo zastopnikov francoske trgovine in industrije ter zahtevalo, da Francija končno vendarle stopi v trgovinske stike s sovjeti, ker jo bodo sicer Anglija, Nemčija in zlasti Amerika popolnoma izrinile iz tega važnega tržišča. Ta vest je v Moskvi naravno vzbudila močno zadovoljstvo, kajti sovjeti so do malega izčrpani svoje kredite pri dobavljalcih omenjenih treh državah.

Medtem ko se uradna Moskva živahno pogaja z varšavsko vlado, je časopisje začelo silovito gonjo proti Poljski, ki naj pokaže, kako nepopolnoma je v Rusiji misel na pomirjenje s Poljsko ter prisili poljsko vlado do večje prijemljivosti. Listi ponavljajo izmišljene in tolikokrat že demantirane vesti o pripravah poljske vojske za udar preko ruske meje, obenem pa zahtevajo ojačanje boljševičke propagande v poljski vojski in med narodom poljskega dela Bele Rusije. Propaganda naj bi večje izkoristila verske in narodnostne razlike v Poljski ter se oprla na Ukrajince, Belorusce, Nemce in Žide.

Ene izmed največjih senzacij zadnjega časa je poset grofa Karolyija v Moskvi. Grof Karolyi je bil predsednik madžarske vlade no prevaratu ter je znan po svojih boljševičkih simpatijah. Imel je daljši razgovor z Belo Kunom, voditeljem tedanjega madžarskega prevrata ter ga naprosil, naj ga sprejme v madžarsko komunistično stranko. Boljševički listi s ponosom objavljajo intervjuje s Karolyijem, kajti mož je dal zagotovilo, da je Evropa zrela za boljševičko revolucijo in se jim je s tem močno pripklipil. Grof je — odkar so mu zaplenili ogromna veleposestva v Madžarski — trgovec v Parizu in v tem poklicu nima posebnega uspeha. Zeli si izpremembe položaja, ki bi mu jo prinesla le svetovna revolucija. Z manjšim dogodkom bi se Karolyi ne zadovoljil.

Vsa pozornost sovjetske vlade velja še

Zanimivosti italijanskega ljudskega štetja

V Italiji se je vršilo ljudsko štetje 21. aprila t. l., na tako imenovani »rojstni dan Rima« in fašistični »praznik dela«, s katerim je Mussolini nadomestil mednarodni praznik dela, prvi majnik. Minili so tako torej več kot štiri mesece in se šele sedaj pričeli prihajati v javnost podatki o izidu tega štetja, ki se pa nanašajo še samo na število prebivalstva. Vseh ostalih podatkov, ki bi v veliki meri zanimali zlasti tudi neitalijansko javnost, kakor podatkov o narodnosti in materinem jeziku prebivalstva, o stanovskih in poklicnih razmerah, o pismenosti in nepismenosti, o verski pripadnosti prebivalstva in drugih takih podatkov pa italijanski državni statistični urad še ni dal v javnost.

Po prvih vesteh o izidu ljudskega štetja je vseskupno število prebivalstva kraljevine Italije, pristoječe na letošnji »rojstni dan Rima« znašalo 41.145.041 duš. Naknadne revizije krajevnih številih oblasti in osrednjega statističnega urada pa so zvišale to število na 41.179.675 duš (1. decembra 1921. leta 38.769.798; torej v 10 letih prirastek 2.409.877) in velja torej to število za končnoveljavo. Ravno tako se je s takimi revizijami tudi število v Italiji stalno nastanjenega prebivalstva zvišalo od 42.118.435 na 42.158.817 duš in je potekatem to pravo število prebivalstva kraljevine Italije.

Italija šteje danes 92 provincij, ki se glede na število prebivalstva silno razlikujejo med seboj. Najmočnejša po številu prebivalstva je napolska provinca, kjer so našli 2.080.583 prebivalcev, na slabša pa zadarska, ki izkazuje samo 20.314 prebivalcev. Izpod sto tisoč prebivalcev ne šteje, izvzemši zadarske, nobena provinca. Nad milijon štejejo poleg napolske še tri: milanska, ki skoraj dosega dva milijona, rimska in torinska; nad pol milijona 23, nad 400 tisoč 8, nad 300 tisoč 23, nad 200 tisoč 24 in nad 100 tisoč 9.

Naše čitatelje bodo gotovo predvsem zanimali podatki o primorskih provincijah, ki ne kažejo tako velike razlike med seboj, kakor staroitalijanske provincije, pa so razmeroma vendarle tudi še znatne. Najmočnejša je trižaška provinca, kjer so našli 348.410 prebivalcev, kar ni čudno, ker sega provinca od Trsta ter Milj in Tržiča na eni pa vse do jugoslovske meje nad Postojno na drugi strani. Za njo prihaja istrska (pulška) z 298.072 prebivalci, potem goriska z 205.717, kvaternska (reška) s 106.532 in končno zadarska s 20.314 prebivalci. Vse te »nove« provincije je skupaj štejejo 979.045 prebivalcev. Sedanja videmska provinca šteje 717.923 duš.

Ker štetja oboje južnotirolski provinciji, trentinska s 390.202 in bozenska (Bolzano) z 269.354 prebivalci, skupaj 661.556 duš, ima Italija na ozemlju, ki ga je dobila s svetovno vojno 1.640.601 prebivalca. Kakor rečeno, so to prvi obsežnejši podatki o letošnjem italijanskem ljudskem štetju, ki so zanimivi zlasti zato, ker kažejo, kako neenakomerna je italijanska upravna porazdelitev države. Zanimivejši bodo seveda podatki, ki smo jih omenili zgoraj in jih še čakamo.

Miren dan na Bledu

Bled, 11. sept. Danes je bil prost dan in mojstri so po večini napravili izlet v Bohinj. Odigrala se je samo vreseca partija med Bogoljubovom in Astalošem, ki sta se zedinila za remis v prekinjeni partiji iz predzadnjega kola. S tem se je izpremenilo stanje, ki je sedaj naslednje:

Dr. Aljehin 12 in pol, Kashtan 7 in pol (2), Spielmann 7 in pol, Bogoljubov, dr. Vidmar 7 (1), Flohr, Niemcevič 7, Colle 6 in pol, Kostić, Maroczy 6, dr. Astaloš 5 in pol (1), Stoltz 5 in pol, dr. Tartakower 5 (1), Pirc 5.

Jutri se igra XVI. kolo z naslednjimi partijami: Pirc—Spielmann, Niemcevič—Flohr, Colle—Bogoljubov, dr. Vidmar—Kashtan, dr. Astaloš—Maroczy, dr. Tartakower—dr. Aljehin in Stoltz—Kostić.

Nezgodna mariborskega avtotaksija v Zagrebu

Zagreb, 11. septembra. n. Ob 11. dopoldne se je pripetila neobičajna avtomobilska nesreča pri Stenjevcu. Mariborski avtotaksi Rudolf Spiglič je vozil dva potnika Georga Rechnerja iz Prusije in Karla Turwiedena iz Frankfurta ob Maini z veliko brzino ter je pri Stenjevcu prehitel neki tovorni avtomobil, ko se je na ravni cesti naenkrat zaletel v stenjevske cerkev. Ne ve se še, ali je morda šofer izkobil oblast nad avtomobilom, ali pa se mu je pokvaril volan. Pri nezgodi je bil šofer hudo ranjen ter so ga nezavestnega odpeljali v zagreško bolnico. Iz njegovih dokumentov je razvidno, da je po rodu iz Cirkovcev v ptujskem srežu. Potnikoma se ni ničesar pripetilo ter sta nadaljevala pot v Zagreb z drugim avtomobilom.

Vlom v osješko cerkev

Osijek, 11. septembra. n. Snoči je prišlo v tukajšnji kapucinski cerkvi do neobičajne senzacije. Ko je prišel ob pol 11. zvečer frater Sebastian Tomšič v cerkev, je opazil v njej človeka s klobukom na glavi. Odsel je takoj iz cerkve ter obvestil o tem gvardijana in vratarja, ki sta pozvala takoj na pomoč policijo. Menihi so se zbrali ob vratih, da bi vlomilec ne pobegnil, in ko so prišli trije policijski stražniki, so priznali v cerkvi električno luč. Kljub temu vlomilca niso mogli izslediti in so že hoteli oditi v mnenju, da je pobegnil. V tem hipu je opazil gvardijan, da mole človeške noge izva kipa Matere Božje nad spovednico. Policisti so pozvali neznanca, naj stopi na tla, toda v tem hipu je počil za kinom strel. Policisti so bili mnenja, da strelja neznanca, zaradi česar so sami potegnili revolverje in ga pozvali, naj se vda. V tem trenutku je počil še en strel, nato so pa začeli izza kipa stokanje. Postalo je vsem jasno, da je neznanec streljal sam nase. Stražniki so priskočili in izvlekli izza kipa vlomilca, ki pa je bil že nezavestno. Prisotni gvardijan mu je podelil odvezo, nato pa so ga prepeljali v bolnico. Ko se je zavedel, je izpovedal, da je 34letni Ivan Strasser, tapetnik iz Ptuja, ki se je vthotapil v cerkev, da bi oropal nabiralnik z milodari. Zares se je polastil drobiža v vrednosti 150 Din, pri tem pa ga je presenetil frater, ki je prišel v cerkev moliti. Ko je videl, da ga zalotili, se je hotel ustreliti, toda za kinom mu je bilo nekoliko pretesno, da bi mogel izpolniti svojo namero v polni meri.

Enotne cene za kruh

Trgovinsko ministrtvo je predpisalo za vso državo enotne krušne cene: belemu kruhu 4 Din, polbelemu 3.50 Din in črnemu 2.50 Din

Beograd, 11. septembra. AA. Na podlagi pooblastil iz čl. 10 zakona o prodaji pšenice v državi z dne 4. septembra in v smislu čl. 10 a zakona o izpolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi z dne 11. septembra, je minister za trgovino in industrijo predpisal tole uredbo o cenah kruhu v državi.

Čl. 1.
Kruhu se določijo v državi te-le cene: beli kruh 4 Din, polbeli kruh 3 in pol Din, črni kruh 2 in pol Din za 1 kg. Te cene veljajo do nadaljnje naredbde. Cene luksuznemu pecivu so svobodne.

Čl. 2.
Ta uredba stopi v veljavo, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.
Beograd, 11. septembra. AA. Nj. Vel kralj je na predlog ministra za trgovino in industrijo in po zaslisanju predsednika ministrskega sveta predpisal in proglasil zakon o izpolnitvi zakona o prodaji pšenice v državi.

Čl. 1.
Za členom 10 pride novi člen 10a, ki se glasi:

Kdor prodaja kruh in moko po višji ceni, kakor to določa uredba ministra za trgovino in industrijo, predpisana na podlagi čl. 10 zakona o prodaji pšenice v državi bo kaznovan prvič z globo do 15.000 dinarjev in zaporom do 15 dni, drugič pa z globo do 15.000 Din in zaporom do 30 dni. Če stori tudi še po drugi, na ta način izrečen kazni isto krivdo, bo kaznovan razen s to kaznjivo še z zaporom in naposled s prepoved-

jo izvrševanja obrti.
Vse te kazni izreka splošna upravna oblast prve stopnje odnosno policijska oblast. Zoper sklepe teh oblasti se lahko v roku 3 dni vložijo pritožba na drugostopno upravno oblast, katere sklep je končnoveljav.

Čl. 2.
Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, kadar se razglasi v »Službenih Novinah«.

Kakor je iz besedila uredbe razvidno, se za vso državo odreja enotna cena kruhu, kar seveda predpostavlja, da je cena žitu odnosno moki v vsej državi enaka. Ker uredba o cenah kruhu v državi ne vsebuje nikakih določb glede cene moki, je gotovo pričakovati, da bodo še naknadno z drugo uredbo določene tudi za pšenico enotne cene, po katerih bodo trgovski mlini lahko dobivali franko namemba postaja pšenico od Privilegirane izvorne družbe. Le tako bo lahko tudi moka imela v vsej državi isto ceno. Sedaj pa je še moka v državi banovini zaradi prevoznih stroškov precej dražja kakor n. pr. v Vojvodini. Nove enotne cene kruhu odgovarjajo točno cenami, ki veljajo sedaj (po podražitvi moke zaradi povišanja prodajnih cen pšenice za trgoveške mline) v vojvodinskih mestih. V dravski banovini so cene kruhu seveda trenutno še znatno višje, saj je že pred povišanjem, ki je bilo izvršeno v sredo, znašala cena belemu kruhu v Ljubljani 4.50 Din, črnemu pa 4 Din. Preden si moremo ustvariti sodbo o posledicah novih enotnih cen kruhu, moramo seveda počakati nadaljnjih odredb glede ureditve cen za moko.

Od kolibic do prestolniških palač

Kako je po številu hiš zrastel Beograd v teku 100 let

Beograd, 7. septembra.
Ni še dolgo tega, kar je bila v Ljubljani razstavba Centralnega prebirijskega, ki je v posebnem oddelku kazala razvoj najvažnejših jugoslovskih mest v desetih povojnih letih. Sedaj pa ste imeli v Ljubljani na veselejšem razstavu slovenskih mest, ki je bila zasnovana na širši časovni podlagi in tako še temeljiteje prikazuje, kako so se naša, sicer mala, ali po svojih posebnostih tako zanimiva mesta širila in razvijala do današnjega svojega stanja, s katerim morda v marsičem nadkrljujejo druga mesta v naši državi, s katerimi se niti oddalec ne morejo meriti po številu prebivalstva. Za primerjalce bo prav gotovo zanimivo, če jim podam nekoliko števil, ki kažejo, kako se je širila in rastla naša prva prestolnica, ki pred sto leti ni bila prav nič večja od tedanje Ljubljane.

Prve točnejše podatke o številu hiš v Beogradu imamo iz leta 1834, ko je bilo mesto že srbsko, dočim je bila trdnjava seveda turška. Mesto je segalo tedaj od Kalemegdana pa do Terazij. Takoj za Terazijami se je razprostiralo polje. Najlepše hiše, ki pa so bile večinoma prtilične in le redkokateri enonadstropna, so se nahajale v okolici današnje saborne cerkve. Zidane so bile po turškem načinu. Kjer je bilo nadstropje, je bilo nekoliko namaknjeno, kakor se vidiho še danes nekateri take stare hiše v Beogradu v Skadarliji in Bosanski ulici. Iz tistih časov je tudi »Knežev konak«, ki je bil sezidan leta 1831. in se nahaja danes v njem muzej princa Pavla. Leta 1834. je štel Beograd vsega skupaj 769 hiš.

V naslednjih dveh desetletjih je mesto hitro rastle, tako da je v letu 1850 štele že 1720 hiš. Seveda pa so bila to le majhna poslopja, večinoma enodružinska in po potrebi urejena obenem za izvrševanje kakere obrta ali trgovine. Leta 1874. je porastle število hiš na 3372. leta 1890. pa na 6693. Porast po odhodu Turkov iz trdnjave je

res znaten in je najboljši dokaz, kako blagodejno vpliva svoboda na vsestranski razvoj življenja. Vendar pa se razvoj naše prestolnice pred svetovno vojno skoraj ne da primerjati z njenim razvojem po vojni. Leta 1905. je bilo v Beogradu okoli 8000 hiš in je res nekam čudno, da so jih pet let pozneje, leta 1910., našli okoli 1000 manj. Vzrok bo pač v tem, da so se tedaj začela zidati večja poslopja, katerim se je moralo umakniti po cel kup malih starih kolibic. Med vojno je potem seveda stavbni pokret ne samo popolnoma zastal, temveč so granate še znatno zmanjšale število hiš. Zato je za porast, ki ga izkazuje štetje po 21. letih, letošnje, tako ogromen, da se zdi skoraj neverjeten: letos so našli v Beogradu 23.845 hiš.

Po statistiki beogradskega mestnega stavbnega udeska se je po vojni sezidalo 4478 hiš, pri čemur pa niso vštete javne stavbe ministrstva, šole, vojašnice itd., ravno tako pa tudi ne mnogoštevilne stavbe, ki so se zlasti v predmestjih zidale brez stavbnega dovoljenja, kar se je v prvih povojnih letih, ko razmere v občini še niso bile urejene, delalo vseprek in ima danes mesta občina največje težave s takimi hišnimi posestniki, ki so zidali na občinskem svetu, ne da bi ga bili kupili in ne da bi bili sploh prosili za njih, pa morajo ali pa bodo morali sedaj podreti svoje hišice.

Od 4478 po vojni sezidanih hiš jih je bilo samo še 1832 prtiličnih, dočim pa jih je bilo enonadstropnih 1296, večnadstropnih pa 1350. V vseh teh novih hišah je skupno 14.850 večjih in manjših stanovanj in gotovo toliko poslovnih prostorov kolikor hiš. Vrednost teh po vojni zgrajenih zasebnih hiš se ceni na 2 milijardi 757 milijonov dinarjev.

V niti polnih sto letih je torej naša prestolnica porastle od 769 na 23.845 hiš. In tedanje kolibice, pa sedanje palače!

Mednarodni kongres za plovbo

Beograd, 11. sept. AA. Od 12. do 14. t. m. bo v Benetkah 15. mednarodni kongres za plovbo. Našo državo bodo zastopali za prometno ministrtvo Milan Jovanović, upravnik rečnege in pomorskega prometa; za zunanje ministrtvo višji svetnik dr. V. Ninčić in svetnik ministrtva dr. Pantić, za ministrtvo za gradnje inž. dr. A. Veber.

Hmelj

Zatec, 11. sept. n. Obiranje hmelja na žatskem ozemlju je končano. Obira se je še izjemoma. Produktijska cenitev še ni statistično ugotovljena. Nakupovanje na dežel je bilo v preteklem tednu zelo živahno. Ceni se, da se je od početka nove letine do danes prodala iz proste roke polovica letošnje letine. Nekateri posebno dobri hmeljski nasadi so ponolnoma razprodani. Kuncji so bili večinoma izvorniki v Francijo in za švicarske pivovarne. Knovanja se je udeleževala tudi domača trgovina, obenem pa tudi spekulanti. Kvalitetno blago je bilo zelo iskano. Pričetkom tedna se je zahteval zlasti gladki hmelj, proti koncu tedna in je bilo tudi povpraševanje po vseh sortah, ene 120—130 Kč. za 50 kg brez prometnega davka. Slabši in slabši srednji hmelj 120—220 Kč, dobri in srednji hmelj 230—250 in prima izbrani hmelj 300 Kč. Hmeljariji so radi prodajali ter so pričelkom tedna celo sami ponujali blago, koncem tedna pa so bili precej rezervirani. Do danes je bilo registriranih 19000 meterskih stotov žatskega hmelja iz leta 1931.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačnost izpremenljiva in naraščajoča. Prehodno poslabšanje. Situacija včerajšnje dne: V juž. Evropi je pritisk narastel. Zato so pričeli prevladovati tužni topli vetrovi, ki so povzročili porast temperature. Na severu-vzhodu Evrope leži močno razširjena dezerija. Na južnem koncu pa se formira manjši barometriški minimum. Dunajska vremenska napoved za soboto: Polagoma bolj oblačno; temperatura malo sorenemena. Na zapadu najbrže lahke padavine.

Potek pogajanj za avstrijsko posojilo

Stroga preiskava avstrijskih državnih financ — Avstrija mora revidirati svoj proračun

Zeneva, 11. septembra. d. Glede na vesti nekaterih listov, da Avstrija ne bo dobila zaprosenega posojila pri Društvu narodov, je izjavil neki član avstrijske delegacije v Ženevi o stanju pogajanj za avstrijsko posojilo sledeče:

»Pogajanja potekajo zelo počasi, ker finančni komisija zelo natančno proučuje finančni in gospodarski položaj Avstrije. Vsekakor bo preteklo še precej časa, predno bodo zaključene razprave v finančni komisiji. Treba bo rešiti še celo vrsto raznih vprašanj, predno bo mogoče konkretno razpravljati o višini zaprosenega posojila. Najbrž bo moral priti v Zenevo sam avstrijski

finančni minister dr. Redlich, ki izdeluje sedaj proračun za leto 1932. Skoro vsi člani finančne komisije Društva narodov zahtevajo od Avstrije, da temeljito revidira svoj državni proračun in izloči vse prekomerne izdatke. Vesti o pesimističnih izjavah francoskega finančnega ministra Flandina, da ni upati na kak pristane na avstrijsko posojilo, po informacijah avstrijske delegacije ne odgovarjajo resnici. Tudi še ni gotovo, ali bo finančni odbor sploh poslal na Dunaj kako preiskovalno komisijo, ki bi proučila avstrijske finance, ker že ima v rokah poročila finančnih strokovnjakov Avenola in Lovedaya.

za rubriko VI. o dohodkih otrok iz posestva ali od zaslužka potrdila občinske oziroma davčne oblasti; za razpredelnico V. krstni list, o pozakonitvi otrok pa izvirni ali potrjeni prepis sklepa o pozakonitvi, za razpredelnico VI. glede štipendij, podpor, naklonil in o tem, da otrok ni v kakšnem zavodu, potrdilo šolske oblasti. Kot dokaz, da otrok, ki je zaposlen v trgovskem obratu ali podjetju, ne prejema vzdrževalnine od delodajalca, velja izjava delodajalca, potrjena od policijske ali občinske oblasti; za razpredelnico VII. šolsko potrdilo, da je otrok reden dijak, ako hodi v šolo, oziroma potrdilo dveh zdravnikov v javni službi, da je nesposoben za pridobivanje; potrdilo občinske ali policijske oblasti, da vodi neporočena hči za svojega očeta vdovca gospodinjstvo.

Za vse ostale razpredelnice in podatke zadostuje prijava predložitelja in se ne bodo zahtevala posebna dokazila. Krstni list, poročni list, sklep o pozakonitvi je treba predložiti le o priliki predložitve prve prijave. Kasnejšim prijavam je treba predložiti krstni list, oziroma sklep o pozakonitvi le za otroka, ki mu dolejš niso bile priznane te doklade.

Povratak čl. poslanika v Beograd

Beograd, 11. sept. AA. Poslanik češko-slovaške republike dr. Robert Flieder se je včeraj vrnil z Bleda in prevzel posle.

Prepovedane knjige

Beograd, 11. sept. AA. S sklepom ministra za notranje zadeve je prepovedano uvažanje in razširjanje knjig »Sittengeschichte des Gemeinen und Verbotenen«, »Sittengeschichte des Lasters«, »Die Weiberrherrschaft«, »Sittengeschichte des Weltkrieges«, »Kulturforschungen« I., II., III. izdaja in »Sexualwissenschaft« v založbi Schneider et Co., Wien, Leipzig. »Das unbekannte Europa«, izdane na Dunaju po Fedorju Werginu. »Es Megis Elung Magyar Orszag«, izšlo l. 1920. in 1931. v Budimpešti. »Zita, Princesse de la Paix« v francoski izdaji, ki jo je napisal Antoine Rodier.

Tudi v Ameriki znižujejo plače

Nework, 11. septembra. z. Vsem nameščencem in uradnikom newyorške borze z efekti, kakor tudi borze fondov so bili znižani prejemki za 10%.

Znižanje diskonta na Madžarskem

Budimpešta, 11. septembra. g. Diskont madžarske Narodne banke se bo z veljavnostjo od 11. septembra znižal od 9 na 8% Tudi lombardna obrestna mera se bo znižala od 9 in pol na 8%.

Prijave za prejeemanje draginjskih doklad

Beograd, 11. septembra. AA. Finančni minister je izdal navodila o izpolnjevanju prijav za prejeemanje rodbinskih draginjskih doklad. Po teh navodilih je ta prijava listina, na podlagi katere se bo državnemu uslužbencu določila in izplačala rodbinska draginjska doklada. Zato je treba vse zahtevane podatke kolikor mogoče točno navesti, ker zadene drugače predložitelja moralna disciplinska in kazenska odgovornost.

Razpredelnica I. in V. sta jasni. Izpolnitelj jih je treba točno po besedilu. V razpredelnici II. je treba navesti poklic žene in urad, kjer je zaposlena. Ako ni zaposlena, ako ni zaposlena, naj se napiše »Ni zaposlena«.

V razpredelnici III. je treba navesti, ali živi v skupnem gospodinjstvu, če pa živi ločeno, naj se zabeleži »živi ločeno«. Nadalje je treba navesti razlog te delitve gospodinjstva.

V razpredelnici IV. je treba navesti višino mesečnega čistega dohodka in vir, iz katerega črpa žena dohodek (od posestva, od rente, od osebnega dela). Ako žena nima dohodka, naj se napiše »Nima nikakega dohodka«.

V razpredelnici VI. je treba navesti le vsakega otroka z mesečnim dohodkom in vir te dohodkov; zavod, v katerem otrok stane, ustanove, ki mu dajejo štipendije, podpore ali naklonila. Ako je otrok kot važenec v trgovskem obratu ali drugem podjetju, naj se navede, ali ga delodajalec vzdržuje in kako, popolnoma ali samo delno. Posebej je treba za vsakega otroka navesti, če je otrok brez dohodka in da za nihče ne vzdržuje.

V razpredelnici VII. je treba navesti otrokovo ime s šolo oziroma z boleznijo, oziroma je treba odgovoriti na vprašanje, ali je predložitelj prijave vdovec in da mu neporočena hči vodi gospodinjstvo. Vsako razpredelnico in vsjo prijavo mora lastnorodno izpisati in podpisati predložitelj prijave. Prijave, izpolnjene od drugih oseb, čeprav podpisane od predložitelja prijave, je treba takoj vrniti in se na podlagi te ne smejo opraviti nobena izplačila.

Kot dokazila v smislu drugega odstavka paragrafa 16 uredbe veljajo tale: za razpredelnico I. poročni list; za razpredelnico III. potrdilo občinske ali policijske oblasti o skupnem oziroma o ločenem življenju z izjemo primera paragrafa 6;

za razpredelnico IV. potrdilo pristojne občinske oblasti o imovinskem stanju oziroma davčne oblasti o tem, da žena ne plača davka ali da ga plačuje;